



ARNE RØE

## Fjellederkurs på Nordpå

Norges «skiprofessor», lektor Jakob Vaage, innleder sin bok — Norske ski erobrer verden — med følgende sitat fra en professor: «Tre linjer kan føres tilbake til urgammel tid i norsk historie. Den ene er furen etter bondens plog, den andre kjølstrepen etter våre skip på alle hav, og den tredje er skisporene med forgreininger til alle fem verdensdeler». Og felles for alle strøk på kloden hvor norske ski har gjort sine fremstøt, har vært harde vintre, stengende fjellkjeder og meterdyp snø. Det var som fremkomstmiddel der andre media måtte gi tapt overfor en barsk natur, at skiene seiret. Tidlig i vår historie hører vi om avanserte fjellturer på ski. En av de aller mest kjente er birkebeinerferden med lille kong Haakon over Dovre i 1206. — Turer i vinterfjellet i moderne tid står i turismens tegn. I jernalderen er ingen fjellrygg, så høy den enn måtte være, lenger det minste stengsel.

Livet er blitt makeligere, levestandarden stiger — og nye problemer dukker opp. Aldri har vår ungdom hatt slike muligheter og tilbud, og aldri har debatten om ungdomsproblemene gått høyere. Her skal ikke filosoferes frem og tilbake på jakt etter årsaker. Det er forlenget slått fast at finere og mer effektiv sjelens og sinnets medisin enn en tur i norsk høyfjell, neppe fins. Sosialdepartementet sendte for et par tre år siden en utfordring til Den Norske Turistforening og visstnok også andre liknende organisasjoner om et alternativ til «asfaltungdommen». Få ungdommen til fjells! En glimrende tanke, en ide som i første omgang så ut til å ha en enkel løs-

ning. Turistforeningene rundt i vårt land har mange prektige hytter. Det var bare å samle ungdommen i egnede grupper og dra, så langt — så klart. Så dukket spørsmål nummer to opp, hvem skulle dra med dem, hvem skulle lede turene? Ja, turistforeningene hadde erfarne turledere til sine grupper, men det var for få — og særlig for turer i vinterfjellet, var også for enkelte grunnlaget noe svakt.

Fjelleder er et meget pretensiøst ord, og noen hver som har ledet grupper på ski i fjellet vinters tid, vil nøle med å feste denne tittel til sitt navn. Ansvar er stort, og de tenkelige og utenkelige vanskelige situasjoner en kan komme opp i på slike turer er legio. Skiinstruktørens forening i Trondheim har lenge syslet med planer om å utvide sin virksomhet også til turer for ungdom — tenåringer — i høvfjellet. Med idrettskonsulent Henrik Støen som regissør og «koordinator» kom så det første fjellederkurs (vi fant ikke annet navn å sette på det!) — nordenfjells vinteren 1964. Som arrangør sto Trondhjems Turistforening, Skiinstruktørens forening, krets-idrettsrådene i Sør-Trøndelag og Reisetrafikkforeningen. Tidligere har Norsk Lektorlags Idrettsutvalg arrangert slike kurs i Jotunheimstraktene, men da vesentlig for sine egne medlemmer. Som kursleder ble engasjert Øystein Røed, og større kapasitet kunne vi ikke ha fått. Som kurssted falt valget på Nordpå. Og det var et lykkelig valg! Nordpå er svært godt egnet til kursvirksomhet, passe stor, intim og med peisestue og stue som er prima som «klasserom». Terrenget omkring er brukbart i instruksjons-målestokk, og skavldannelser for bivuakering ligger i rimelig nærhet.

Det er avviklet to kurs på Nordpå for fjelledere. Begge kurs er grunnkurs. Målet er snarest å komme i gang med videregående kurs og planene for disse er klare. Øystein Røed har vært ansvarlig leder under begge kurs, og søknaden har vært stor. Av utstyrsmessige grunner må elevtallet begrenses til 16, og elevene rekrutteres da vesentlig fra skoleverket, turistforeningen, Skiinstruktørens forening og turistnæringen. Kursprogrammet er konsentrert og omfattende og vesentlig basert på trening utendørs. Fra kursplanen kan nevnes følgende emner: Turlledelse — transportproblemer — orientering i vinterfjellet — snøen som byggemateriale med bygging av leskjermer, nødbivuakk og skikkelig bivuakk med overnatting ute,

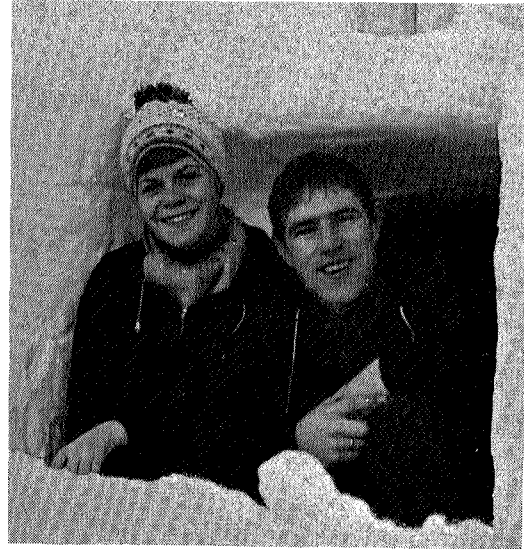


*Oppbrudd fra Nordpå*

Arne Røe

personlig vinterhygiene, fjellvett, værforhold og værbestemmelse i fjellet osv. osv.

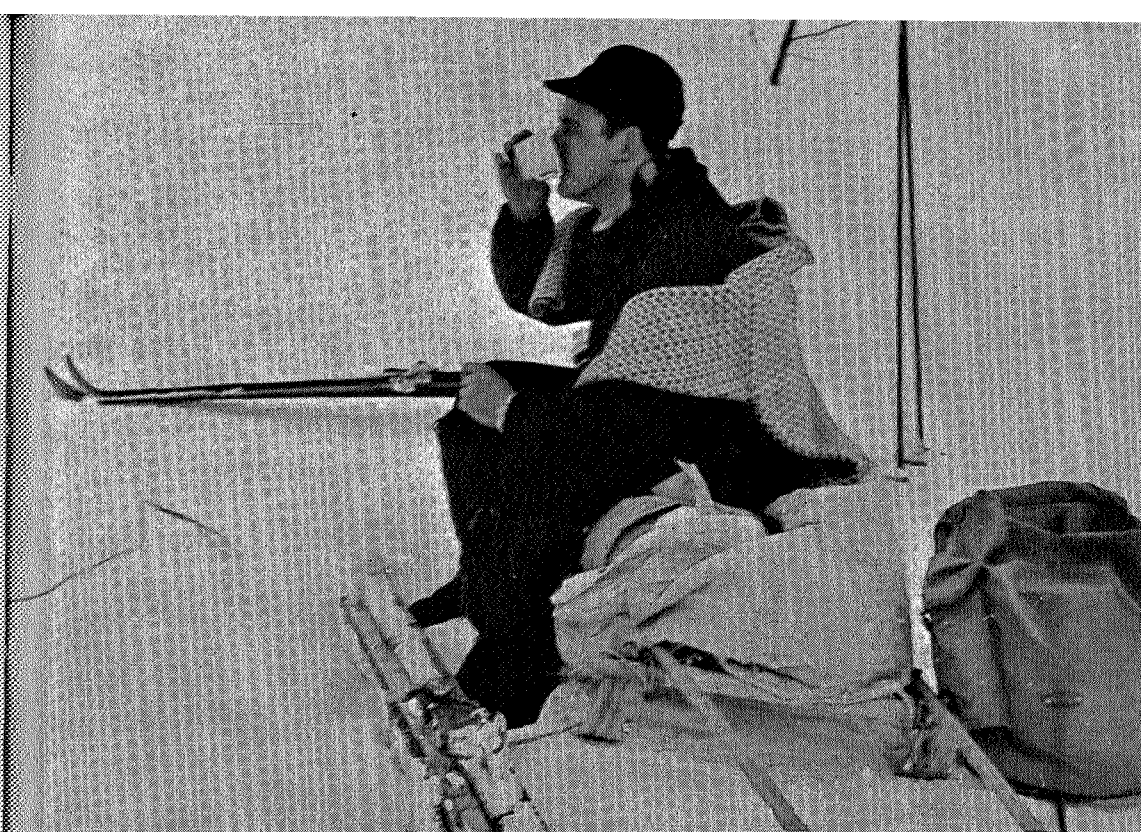
Som sagt foregår undervisningen ved praktisering ute i terrenget så lenge det er lyst. Teorien gjennomgås om kveldene innendørs. I år var vi så heldige å få lektor Jakob Vaage til kurset. Han var sammen med oss i flere dager og beriket oppholdet for samtlige med sin historiske viten om ski og skiløping, og ikke minst lykke gjorde hans uuttømmelige lager av gode historier servert i en lun og fin dandering av vidd med østlandsk humor i toppklasse. Han kunne løfte skiløpingen opp på det filosofiske plan med en enkel bemerkning, han er en av de få som gjør skiløpingen til noe større og rikere enn bare gleden av å gli på snøen. Han ga noe av den rike bakgrunn de vordende turledere i annen omgang vil gi videre til den ungdom de leder inn i fjellet.



Har så disse kursene trukket nye skispor inn i fjellheimen? Har en sett noe til det resultat en smått ventet? Og til det må det svares et ubetinget ja. Flere av skolens folk har entusiastisk lagt opp og gjennomført flere fleredagers turer i høyfjellet for skoleungdom. — Artikkelforfatteren gjennomførte sammen med Tore Mo i fjor en 3-dagers før-påsketur i Sylene med 16 ungdommer fra ungdoms- og real-skoler og gymnasi i Trondheim. Turdeltakerne ble samlet på

forhånd og praktisk utstyr og program ble nøye gjennomgått. Hver deltaker fikk i god tid utstyrslistene og detaljert turbeskrivelse, og den grundige forberedelse er en uomgjengelig nødvendighet for slike turer. Skriftlig tillatelse forelå fra hjemmene, og komplett graveutstyr og hjelpekjelke hadde vi med. På kjelken hadde vi fellesutstyr, bl. a. førstehjelpsekken. Tog og buss førte oss til Stugudal, og så tok vi skiene fatt. Og det var en meget sulten gjeng som i kveldinga kom frem til Nedalshytta etter en praktfull tur med måneskinn på slutten. Middagen smakte ubeskrivelig godt, og så ble det koset seg i peisestua sammen med andre fjellvandrere. Fullt var det og mer enn det, men omsider sovnet vi alle, og neste dag var føret det samme gnistrende. Vi fikk vinden i ryggen mot Storerikvollen og gratis skyss flere kilometer. Ved Essandssjøen grov vi skikkelig rastplass med en solid leskjerm og haddet det helt fortreffelig mens vi kontrollerte med tilfredshet hverandres indianerfarge. Ekstra fort avanserte de som brukte lakenposen som seil over Essandsjøen. Navigeringen klikket en del, likesom også seilføringen manglet rutine og maritim forstand. Men du verden så arti' det var!

På Storerikvollen var det storinnrykk så veggene bulet ut. Vi stilte til kjøkkentjeneste på kort varsel, og et par av guttene så jeg i full sving med potetskrelling så sent som klokka 11 om kvelden. Da jeg lovte dem å fortelle mor, når vi kom til byen igjen, hvor flinke



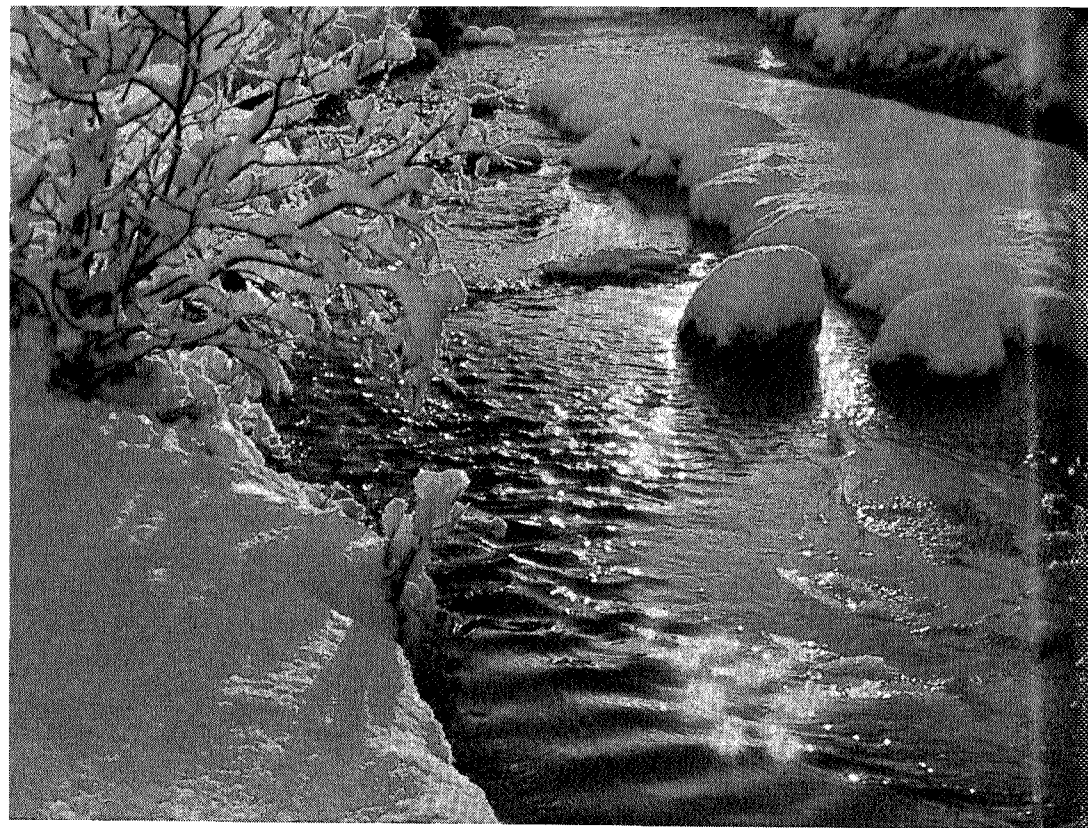
Øystein Røed

Arne Røe

kjøkkenskrivere de hadde vært, ble jeg møtt med trusler. Nei, hjemme var det ikke det spor stas å hjelpe til på kjøkkenet, men her — var det noe annet! — Nå ja, generasjonene forandrer seg ikke stort, Vi får tenke med oss selv noen hver!

Tredje dag opplevde vi vinter-Norge i sin mest overdådige prakt på plataene langs Øyfjellet mot Livollen i Tydal. Det ble orientert, fotografert og suget inn mektige inntrykk som om kvelden rundt peisbålet på Livollen (Rosenborg skoles leirskole i Tydal) tydelig ga merkbare tegn på at fjellbasillen hadde angrepet 16 nye unge sinn for neppe noensinne å slippe taket.

Det er et stort ansvar å lede slike turer, og en leder for slike turer må aldri slappe av i kravet til å dyktiggjøre seg selv. Det er som ledd i dette disse fjellederkursene er av uvurderlig nytte. En annen gruppe ungdom som hittil ikke har kunnet glede seg over



fjellets storslagenhet, er de handicappede. Her er et arbeidsområde av stor medmenneskelig verdi som kaller på entusiasme og innsats. Måtte mange, mange føle kallet her og følge etter og føre videre de skispor som vagt er tråkket opp for disse.

ARNE KARSET

## Bærplukkingens taktikk og teknikk

T.T. har i årenes løp arrangert en rekke bærturer for sine medlemmer, og det store oppmøte ved disse turer tyder på at jakten på de ville bær interesserer medlemmene.

Når utbyttet av en bærtur kan bli høyst variabelt for de enkelte deltakere og svinge f.eks. fra 0,5 til 35 l, så fristes en til å spørre hva årsaken kan være. Da det også viser seg, stort sett, at det er de samme som ligger i teten ved hver tur, tenker en uvilkarlig på om det er sin egen lykkes smed eller bare flaks som forårsaker den store differansen.

Med disse rader er det ikke meningen å fremkaste seg som noen ekspert på bærplukkingens område, men bare nøkternt trekke frem en del erfaringer fra en 55-årig periode som bærplukker, og så overlate til hver især å sammenligne med den taktikk og teknikk de selv bruker.

De bærsorter en hovedsakelig kan regne med er blåbær, tyttebær og multer, og fremgangsmåten ved disse skal en snart se er noe forskjellig.

Alle kjenner sikkert ordtaket «bare blåbær», og alle hører også det nedverdiggende som ligger i de 2 ordene overfor den edle blå bær. Det er likesom alt skal være så enkelt og simpelt når det gjelder blåbærene. Lett er den å finne, enkel å plukke og folk forlanger som en selvfølge at den ska være billig. Er den ikke det, så får den heller være. Mange familier nekter også å bruke blåbær i husholdningen av den gode grunn «at en blir så blå i munnen!»